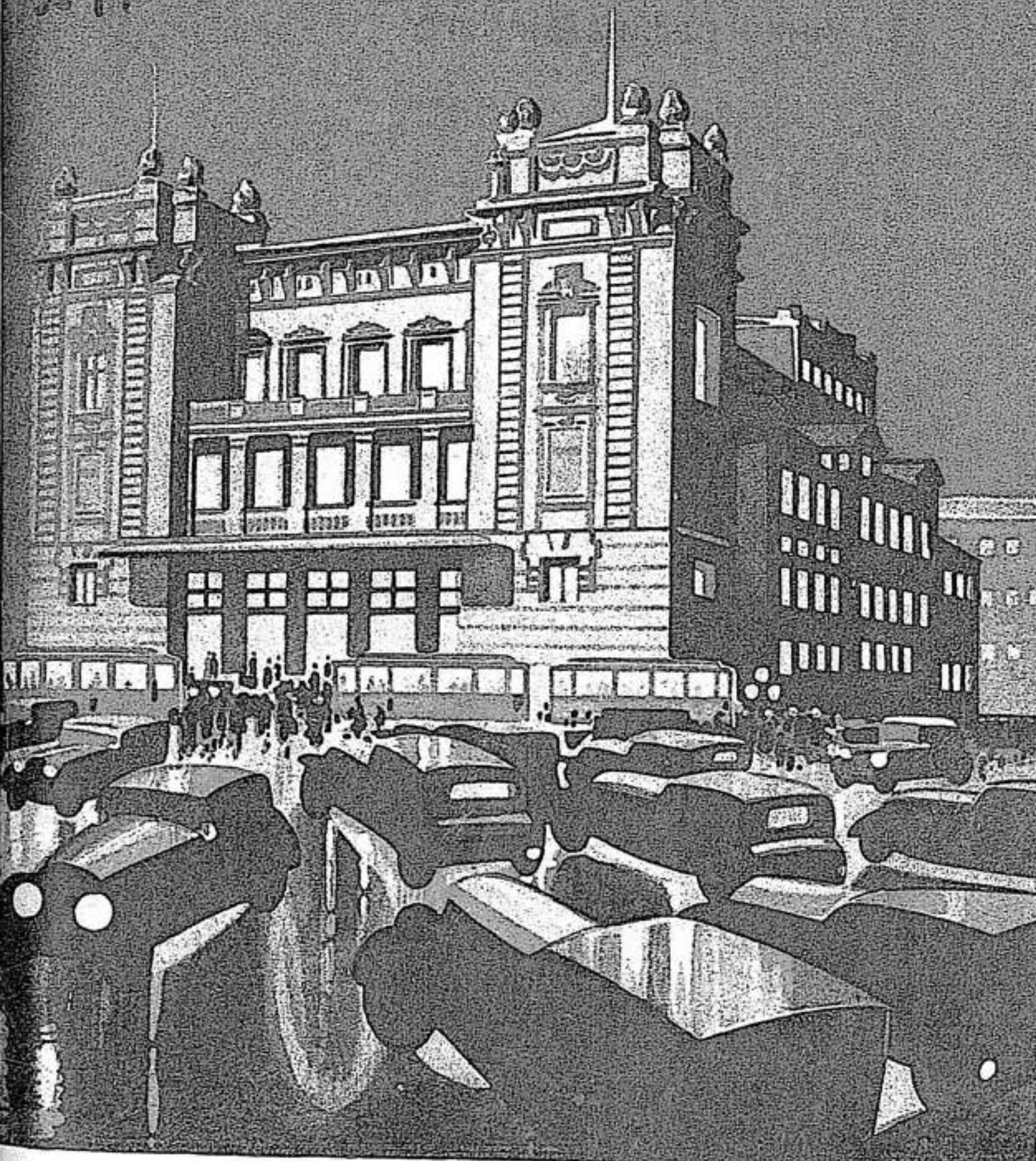

ГОЗДИШТЕ

ПОЗОРИШНЕ УЛУЧЕНИЦЕ
БЕГРАД
САНДУЧИЋ
1934

Литографија ● офсет-
штампа ● штампарија
цинкографија ● књиго-
везница ● растртирни-
ца ● цртачко одељење

ПЛАНЕТА
графички уметнички
завод ● Ускочка улица
број 8 ● тел. 20-714

израђује најкусни-
је тисканице у јед-
ној и више боји по
умереној ценi.

ПОЗОРИШТЕ

НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ПОЗОРИШНИ ЧАСОПИС
ИЗДАВАЧ: ГРАФ. УМЕТНИЧКИ ЗАВОД ПЛАНЕТА
УРЕДНИШТВО: БЕОГРАД, УСКОЧКА 8, ТЕЛ. 20-714

24

13 феб. 1934

КРЕАЦИЈА ИZNAD СВЕГА!

Глума је уметност, од чијег израза зависи глумцу уметничка репутација. Бински изрази глуме у разним позоришним епохама, имају и стилских разлика. Уметнички старови, централизовали су игру око себе, и доминирали тиме над свима осталим врстама глуме. У доба романтичне костимиране глуме, видни таленти, у разноврсном репертоару, изражавали су се уметнички суврено. Свему овоме основа је била патетична. Патетика је у првом реду долазила до израза средствима изговорене речи, у којој се вештини огледа суштина уметничке битности; а она је увек била пропраћена гестом, више у декоративну сврху. Тако је реч постепено теоријски надвладала креацију а практично се пазило на одржавање равнотеже њиховог узајамног односа, и снага талента се одмеравала према томе.

Режисери патетичне глуме у основи и пре свега јесу текст-режисери. Сва позоришта су прошли кроз фазу језичких студија, и то је било потребно. Реч је ткана до тачина и штепована педантно, јер је то изисквало правило савршенства,

у акцентуацији речи, слогова и реченица. Граматика је била полазна тачка за позоришног уметника! На основу тога су могли с правом да ојеладају позорницом многи професори, као претече и прототипови текст-режисера, јер су били најближи полазним принципима такве глуме. Текст-режисери су и на нашој позорници, до пред светски рат, започели и довршили своју улогу, која није била мала; али није ни првостепена према данашњим, модерним уметничким стремљењима на позорници.

Данаас је креација изнад речи! То не значи, да је реч изгубила свој вечити значај на позорници. На против, њен се значај као такав не умањује, нити се треба, нити може умањити. Само је њена улога сведена на праву меру, и на тај начин су текст-режисери потиснути у положај лектора, чија је улога порасла баш зато што је одређена и ограничена од онога, што не зависи више од ње.

Тежиште уметничког израза на позорници пренето је на моћ креације. Данашњи глумац, предпоставља се, мора унапред знати све оно-

што лингвистика тражи од њега; према томе морао би бити сам по себи свестан и значаја речи на позорници. Али, тек иза тога, почиње његова права уметничка улога. Данашњи режисери посвећени живом креирању пре свега не могу стићи да глумцу пруже оно што се претпоставља да је са собом донео. Режисери у томе погледу, захтевају готовог глумца. Кад га добију, тек онда почиње оно што једног уметника на данашњој позорници може да учини ствараоцем, креатором и талентом у опште. Тако се те полазне тачке, развија се данашњи глумац искључиво под руком режисера уметника, а не под руком лектора, који је посебно, тако рећи изакулисно, дужан да пробди над граматичком стилизацијом изговорене речи. Тиме креација иступа изнад речи.

Ако данас глумац не успе да своју креацију попне до степена који значи успех у психолошком и мимичном изразу покрета, не вреди му ни тачна дикција, ни савршенство у акценту. Он ипак промашује, поред све похвале изговора и артикулације. Ако такав глумац не

успе да створи и да се истовети са карактеристиком лика кога представља, и не доспе до уметничког рељефа своје улоге — узалуд му спољашња модулација. Тако се кроз живу креацију, која је данас мерило за успех, споји унутрашњи рељеф глуме са правилним изговором речи, успех је обезбеђен. Јер, реч је неизбежно и непресушио средство, али не и циљ. Циљ је креација.

Има још свуда глумаца који су у старој заблуди. Друго је бити велики и недостижан у рецитативу. То су данас посебне и индивидуалне одлике, чији тек подражаваоци шкоде. Али, данашња режија, као еластична уметничка грана, тежи више за колективом у креативном погледу, што глумца све већма упућује на способности у томе скупном правцу; а голу реч све мање искоришћује у староме стилу. Шта више, сматра је по кадкада за шупљу кокетерију, иза чије се говорне афектације, често може да заклања ускост праве креативне моћи. Зато: креација изнад свега!

Завод за хем. чишћење и бојење одела

Кнегев споменик 5 (Палата „Риунионе“). Телеф. 27-914

Прима фину тоалету за даме и господу на чишћење и бојење и на највеће задовољство својих муштерија доводи у ред. Телихе, завесе, рунавице, салонски намештај и т. д.

НИКОЛА ДИНИЋ

Радионица - Краљи Александра ул. бр. 216. Тел. 29-034

Премијера комада „Између поноћи и зоре“

Ауторка дела — присуствује премијери

Нема комедија на репертоару прашког Народног Дивадла које би се могле упоредити са комедијама Олге Шајнфлугове. Прошле сезоне постигла је у Прагу највећи број претстава њена сјајна комедија „Окенко“ („Прозорче“) која је у нашем преводу добила наслов „Између поноћи и зоре“. Који су разлози популарности комедија Олге Шајнфлугове? Она није само откетна и духовита драматичарка, него и једна од најбољих глумица првог прашког позоришта. Играјући најзначајније улоге модерног репертоара Шајнфлугова се свако вече, пред упаљеном рампом, удубљавала у проблеме модерне драмске уметности и, у исти мах, срашњавала са свим нијансама савремене драмске технике. Поред изврсне културе којом у сваком свом сценском делу поставља и оригиналне идеје, она је жив позоришни темпераменат, из њене сцене бије пун позоришни живот.

У комедији „Између поноћи и зоре“ ствара се у мозгу доцента етике Јоханека једно стање које се стручним именом зове: „прозорче“ — празнина у свесној функцији мозга, једне ноћи у размаку „између поноћи и зоре“. У том временском размаку, доцент етике се први пут у животу напио прославивши своје наслеђе. Било је само потребно да његова газдарица, њена кћи и њихов један превејани рођак сазнаду, да „богати наследник“ није свестан својих дела „између поноћи и зоре“, па да му сугеришу и насиљно завођење девојке и подметање пожара, како би га присилили на женидбу

или измамили паре. Доценту етике није било тешко да у све то поверије: ужаснут својим „неделима“ учињеним у бесвесном стању он се баци на студије потсвесних феномена човекове душе, који га утврде у

Фото Олга Шајнфлугова

уверењу да је „злочинац“ и „развратник“ и који га нагоне на јавно признање свог злочина. Управивши смернице акције у том правцу, Шајнфлугова даје у својој комедији једну фину и културну сатиру на рјаво примењене принципе практичне психоанализе која је у целој Европи претила да ће учинити све нервне људе безнадежним очајницима. Наравно да из тако постав-

SUNTOLE

Течна масти за чишћење и одржавање паркета, фарбаног патоса, линолеума, кожног и дрвеног намештаја. Четкање непотребно. Изванредан, трајан сјај. Добија се: у бољим колонијалним радњама.

ПРОИЗВОД: ХЕМИЈСКЕ ФАБРИКЕ ИМАЛИН

**БОЈЕ, СВЕ ВРСТЕ
ЧЕТКИЦА,
ПЛАТНО И СВЕ ОСТАЛЕ ПОТРЕБЕ
И ПРИБОР ЗА МАЛАЊЕ НА
СВИЛИ, ХАРТИЈИ, ШТОФУ, ПЛАТНУ
И РЕЉЕФ МАЛАЊЕ ИМА У НАЈЛЕНШЕМ И
НАЈВЕЋЕМ ИЗБОРУ
ПРИЗНАТА**

**ТРГОВИНА
БОЈА
И
ХЕМИЈСКИХ
ПРОИЗВОДА**

АНДЕЉКА К. САВИЋА

БЕОГРАД
Коларчева 3. тел 23-9-08
Краља Милутина 35 тел 26-9-19

Тражите свуда само ТУ-ТОКС ТУ-ТОКС ТУ-ТОКС

љених односа у/ радњи произлази низ невероватно комичних сцена које ведрим смехом плене публику од прве до последње ситуације.

Код нас ће се премијера комедије „Између поноћи и зоре“ приказати у четвртак 15. о. м. Премијери ће лично присуствовати аутор. Олга Шајнфлугова, шармантина првакиња драме прашког дивадла. Студији дела код нас посвећена је нарочита пажња. Подела главних улога је најбоља која се за одговарајуће карактере може поставити. Улогу

доцента етике игра г. Златковић који се већ прославио улогама те врсте; његову газдарицу игра популарна гра Жанка Стокић; њену ћерку изврсна гра Љубинка Бобићева, пријатеља доцентовог игра наш салонски првак г. Драгутиновић, а мангупа-рођака газдаричног наш симпатични комичар г. М. Маринковић, док полицијског комесара игра г. Стојановић. Редитељ г. Кулунић, декор г. Беложанског.

Премијера се даје на новој Малој позорници у дворани „Луксора“.

Пред стилском променом нашег балета

Пиа и Пино Млађар — као кореографи

Модерна кореографија данас у свету има значајних заступника. Прва фаза револуције у балетској уметности већ је прошла и нова кореографија налази се сада у зрелом стваралачком напону створивши нови стил са новим изражајним и садржајним сретствима. Нова уметност истовремено изражава унутарњу скalu осећаја са индивидуалним едекватним покретима тела, дакле модерна кореографија је уметност која везује идеју композиције са простором и временом. Идеја простора означава компоненту тела и покрета у реализовању једног душевног израза, а ритмичка компонента нове кореографије значи временску стварност у разним ритмичким интервалима. На овај начин настаје потпуно нова игра ослобођења стереотипног формализма, који је увек био на штету колективног а и индивидуалног уметничког стварања. Модерна кореографија није уметност трећега реда већ обратно, развијајући сво-

ју уметност на трима димензијама она је постала уметност општег израза поетичности, музике, филозофије и реализма стварности, црпећи свој идејни и уметнички израз у избору, тамо у почетку где се налази извор свих уметности.

Пиа и Пино Млађар студирали су кореографску уметност на кореографском институту у Берлину. Њихов учитељ, био је оснивач покрета Рудолф Лабан. И после свршених студија они су се стали потпuno индивидуално развијати и данас, овај млади пар има засебно место у домену ове нове кореографске уметности. Били су ангажовани у Дармштадту у државној опери и у Десау, где је Пино био балетмајстор, а Пиа примабалериња. Они су тамо поставили на сцену више оригиналних балета који су од публике примљени са одушевљењем. — У Паризу месеца јула 1932. г. одржавао се велики конкурс кореографске уметности, где су наши уметници са својом трупом, за-

ступали Југославију, делом са својим балетом „Средовековна љубав“ и били међу двадесет и две нације међу осморицом награђени. — Они су давали и самосталне концерте по Немачкој, Француској, Чешкој и Југославији. После великог успеха у Београду на Коларчевом универзитету, управа нар. позоришта позвала је млади уметнички пар Пиу и Пина Млакара да са нашим балетним ансамблом, поставе на нашу сцену један модерни балет. То балетско вече које се у велико спрема биће испуњено делима Рихарда Штрауса и то: библијски мотив „Легенда о Јосифу“ и Штраусовим делом које још нигде у свету није приказивано и по први пут даваће се у Народном позоришту у Београду: „Тила Ојленшпигел весели доживљаји“.

Пино и Пиа Млакар

ТАЈНА МЛАДОСТИ

ПУДЕР **LUBIN** PARIS
следећих мириса:

DOUCE FRANCE
OCEAN BLEU

даје савршен тен, храни кожу, отежања прве таччице, дуго се држи на лицу и има пријатан, трајан и дискретан мирис. Сигурни смо да ће Вас само једна проба учинити сталним потрошачем пудера.

DOUCE FRANCE или
OCEAN BLEU LUBIN-PARIS

Добића се у свим апотекама, арогеријама и бољим парфимеријама.

НАШ ХАМЛЕТ

Портре г. Раše Плаовића, као Хамлета. Портре је израдила сликарка гца Милица Бешевић и ускоро ће бити изложен на њеној изложби

ГРОБ СРПСКЕ УМЕТНИЦЕ У ШПАНИЈИ

Крај шпанскога мора, у Барселони, један дирљиви гроб, крије једну заборављену романтичну везу између нас и Шпаније у прошлом веку. То је гроб Марије Јеленске, наше глумице из седамдесетих година прошлога века.

Лепа плавуша са црним очима, почива млада сахрањена, док се ветрови са Пиринеја таласају преко мора, и никада не дозову њену отаџбину. Њене очи исплакало је море, њене топле усне испила је земља, њене косе умрсила је смрт. А пре тога?

Кроз полуутамне кулоаре кнегевог позоришта у Београду, корачала је млада уметница, раздрагана, жива и млада. У друштву Бачванског, Тоше Јовановића, Телечког и Милке Гролове, она се појавила као комета, засенила све, и убрзо, на жалост, ишчезла, утонула, сагорела.

Марија Јеленска ступа на београдску позорницу седамдесетих го-

дина прошлога века, и брзо постаје супарница Милке Гролове. Њен темперамент крио је чудну романтику, а њен кратки живот трагични је роман, исто тако као и њена прерана смрт. Она је била неописана љубомира старог, доброг времена, љубомира оне генерације наших уметника на позорници, који су се као сањалице жртвовале за уметност, честито као деца, никада дољно оплакана. Као таква, Марија Јеленска била је једне вечери 1871. године засута цвећем и венцима на нашој позорници.

Кин лекара из Славоније, она рано одлази са мајком у Беч, где положи одлично испит у глумачкој школи. После тога најпре ступа на загребачку позорницу, затим прелази у Осек, но увек нездовољна. Али 1869. би позвана у Београд. Дошла је сва љупка и одушевљена. Лепа, млада и заљубљива, брзо је постала општа симпатија ондашњег нашег позоришног света, а уједно код супарника изазвала завист. Најпре као гошћа, затим убрзо као стална чланица, осваја у нашем позоришту свак љубавни репертоар. Уз одличну игру, очаравала је својом лепотом. Тоша Јовановић уживао је када са њоме игра. Особито у комаду „Цврчак“ она је, у лаком велу, дражесном појавом, опијала свога партнера.

Љубомора заљубљених у њу расла је све више. Љубав према њој захватила је, као полип, ондашње наше познате књижевнике и виђене политичке људе. Један хоће да се с њоме и венча, али му спречавају ту срећу. Ондашњи министар просвете штити је, и спречава једном прили-

Прва београдска метало-везачка радионица
ВУЈНОВИЋ

за израду
лустера
Краља
Александра
ул. бр. 10

за израду
металне
робе
Тел. 29-112

Производња и трговина намештаја
**Душана Љ.
Димитријевића**
Београд, Кр. Александра 20
Телефон 26-5-26

Израда сваковрсног гвозденог и дрвеног намештаја
Највећи избор • Солидне цене • Тачна послуга

ШЛЕСКИ УГАЉ И КОКС
првокласног квалитета — Препоручује трговина угља
ЈОВАН Д. НИКОЛАЈЕВИЋ
Немањина 26
Телефон 22-958

Чувајте Ваше зубе!

ВОТОТ

Вода за уста
Паста у тубама
Сапун за зубе

Израђени су од најфинијег материјала и најефикаснијих антисептичких средстава

ОПРАВКА и ЧИШЋЕЊЕ СВИХ ВРСТА ТЕПИХА

оригинални персиски таписи
САФИКЈУРДИЛИ Теразије 34
Тел. 25184.

Чемп зре, пуловере и хаљине

за одрасле и дечу, у најлепшем избору

 Фабричне цене Књег. Љубице ул. 15а Макенз. ул. 20

Најбољи су радио апарати

INGELEN

JUGO-RADIO Телефон 24-125
Теразије број 35
Преко пута пасаж Клерица

Gospodol

- Moji specijalni krojevi i prvakasni francuski materijali zadovoljiliće potpuno sve Vaše želje
- SPECIJALNI ATELJE MIDERA I PRSLUKA

GRAZIOSA
KNEGINJE ЉУБИЦЕ 8 TELEFON BROJ 28-2-28

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У Београду

Вечерња претстава Мала позорница (палата) „Луксор“,
У понедељак 19. фебруара 1934. године
(3 пут)

Између поноћни и зоре

Комедија у четири чина.— Написала Олга Шајнфлугова,
Превео с чешког М. Игњачевић.

Редитељ г. Кулуцић

ЛИЦА

Госпођа Динибил	г-ђа Стокић
Ружа, њена кћи	г-џа Ђобић
Јакоб Јоханек, приватни доцент етике	г. Златковић
Др. Плевка, његов друг	г. Драгутиновић
Тонда	г. М. Маринковић
Лојза	г. Ђ. Маринковић
Полицијски комесар	г. Стојановић
Дивишек, са петог спрата	г. Петровић
I) носач	г. М. Стојановић
II) носач	г. Пецовић
Декор г. Беложанског	
Одмор после II чина	

Globe

Пресељава кућевне ствари
Транспортује и царини робу

Вука Карапића улица број 9/1 Телефон 20-8-13

Рубље - Пикаме
СПРЕМЕ ЗА УДАВАЧЕ

Ана Сајлер
Кнег. Љубице 15

Елегантан свет носи само
Ronacher

чарапе и рукавице

Кнег. Љубице 14, тел. 25-171

Parfum 5 Fleurs de Forvil

Диван, јевтин и дуготрајан Мирис и одличан Пудер. Првокласну нешкодљиву козметику Доктора Шарпи-а, чувене препарate за лице, косу и нокте ЛЕСКАНДИЈЕ, признate апарате за бријање ВАРДОНИЈА и ДУРАМ-ДУПЛЕКС препоручује Парфимија ЛЕДИ - Кнегиње Љубице 15.

ПРИВАТНА ЗУБНА клиника

д-ра ЦАРИЋЕВИЋА
БЕОГРАД, Престолонаследников трг 3
Теразије Тел. 20-458 и 24-068

Прима пацијенте целог дана

Врши дужност позоришног зубног лекара

ТЕПИХЕ и ЗАВЕСЕ

Брокате, плишеве и остало за намештај
Највећи избор препоручују

МАРКО ВУЛЕТИЋ, ГАВРИЛОВИЋ И КОМП.
Кнез Михајлова 20 - БЕОГРАД

ком чак управника позоришта да је казни због извесних њених каприса. Најзад су се због ње дискрено позивали и на двобоје...

Али, у Марији Јеленској горео је непрестано живи пламен и романтична несташност. И једнога лета, у чекњи да обиђе све веће европске позорнице, у доба кад нико више у Београду није могао да заборави њене очи — она одлази. Одлази у туђи свет са својом лепотом, младошћу и талентом, и са свиленим велом преко главе...

Чежња за уметношћу довела је до Бург-Театра у Бечу, преко чије се позорнице прелазило само славним именом. Ово позориште, центар ондашње уметничке величине, најзад је ангажује на велико задовољство свих Словена у Бечу. Марија Јеленска почиње да игра са успе-

хом, и брзо изазове завист код чуvenих примадона Валетерове и Франкове. Она освоји и штампу, а особито ондашњег чувеног позоришног критичара Др. С. Шлезингера, који јој постаје пријатељ. Тоша Јовановић и Мандровић ишли су у Беч да је гледају и да јој честитaju. Ипак је отишла и из Беча. Године 1875 игра у Грацу, и од тамошњих српских студената, који су је одушевљено дочекали, добија за време представе венац са натписом „Врлој Српкињи — српска омладина у Грацу“. После извесног времена одлази у Праг, где игра прве улоге и постаје драмска примадона.

Након три године буде позвана у Хамбург, затим у Штутгарт, где је штампа похвално дочекује. Под лепим пејзажом, ту се у њу заљубљује бескрајно један млади фабрикант

Наш Добрица чита....

ВУНА „ВЕВЕРИЦА“

Одличан կвалитет за плетење
ПУЛОВЕРА, ЦЕМПЕРА, БЛУЗА
и др.

Тражите и үверите се

“МЕТЕОР”

СТОВАРИШТЕ МАНИФАКТУРНЕ РОБ
БЕОГРАД, КНЕЗ МИХАЈЛОВА 29, ТЕЛ. 22-423

Најбогатији избор за зимску сезону

Готових мантлова и зимских капута за даме
и господу по најновијим моделима

Велики избор крзна.

Штофова за даме и господу у најмодернијим
дезенима.

Свила за дневне и вечерњу тоалету.

Веша готовог и по мери, као и све остале
потребе за домаћице.

Преглед
слободан

куповина
необавезна

силие (1881). Она се венча с њиме,
и прве брачне дане проведе ван по-
зорнице.

Али тек тада почиње у њој по-
тајна туга за домовином, нарочито
за Београдом. Сањала је о томе,
како би се понова појавила на по-
зорници међу својима. И под не-
одољивом чежњом, ступи у прего-
вре са београдском позоришном
управом. Но, нежна вена, пуца у
њој као жица. Њене очи нагло по-
тамне, а у њој порасте нека унутрашња дубока фаталност. Суха
болест брзо поче да ломи њену сна-
гу, а она још увек лепа, у туђем
свету наглашује како је Српкиња.

Болест јој није дала да се још
који пут види и бар опости са бео-
градском публиком. У место тога,
скаке вечери, у јединој години
брачног живота, клечао је крај

њене постеље њен несретни друг,
гледајући очајно, како она гасне са
тужним осмехом на уснама. Потре-
сен до срца, он је води преко Алпа
и Пиринеја, у јужњачку Шпанију,
да јој потражи лека на топломе
сунцу. А њена чежња за домови-
ном и истоком претвара се у нерв-
ни грч. Путујући лагано и тужно,
преко јужне Француске, за Шпани-
ју, наслоњена о раме свога несрет-
ног и заљубљеног брачног друга,
који је упорно тражио њеној боле-
сти лека — њен већ сетни поглед
осване једнога дана у сунчаној
Барселони, крај мора.

Ту крај шпанскога мора, растрг-
нута као свила, плакала је тихо не-
сретна и млада Марија Јеленска за
далеком отаџбином и над собом. Се-
ћала се, како су јој писали, да по-
сле њенога одласка из Београда,

Пиа и Пино Млакар у једној својој игри

публика није више радо ишла у позориште. Сећала се бучних аплауза из Беча, Хамбурга, Прага и Штутгарт. Поред суза у очима, на њемим се уснама светлуцале пахуљице крви, и сушиле под ведрим шпанским небом.

Сва се њена слава претворила у прах. Само њено име, после свега улази у Ајзенбургов бински лексикон, на страни 1130, 17 ред одозго! Свему је био крај. Марија Јеленска, наша дивна плавуша са црним очима, умрла је једног јутра, у далекој Барселони. По последњој жељи, сахрањена је крај мора.

Била је немирна и млада као море, зато се и мртва загрлила са њиме. Несрећни и млади фабрикант свиле, тај добри туђинац, сахрањио је свој сан крај мора, сахрањио је нашу Марију Јеленску; обукао је последњи пут у свилу, са белим велом преко главе, као кад је некада кренула, лепа и млада, из Београда у далеки свет...

Дана је њен гроб заборављен, али је ипак једна наша тужна веза са Шпанијом у прошломе веку. Једна успомена која боли својом романтичном лепотом.

М.

НОВ ОПЕРСКИ РЕДИТЕЉ

Управа нашег позоришта ангажовала је за стручног оперског редитеља г. Др. Е. Хецела, који је већ ступио на дужност.

Наш нови оперски редитељ спремаће интересантну и модерну Кренакову оперу „Цони свира”, која је у целом свету побудила велико интересовање. Код нас се даје у предводу Др. Милоја Милојевића.

Из старе позоришне галерије

Ко је ово?

Скромност је била величина и отменост ове наше глумице у прошлости.

(Одговор на слику под истом рубриком у прошломе броју: Лаза Лугумерски.

Посетиши нашу
нову позорницу
у палати „Луксор“

Прва забавна премијера у позоришту „Луксор“ Одејк у штампи и у публици

Поводом отварања друге позорнице Народног Позоришта у палати „Луксор“, и прве забавне премијере комада „Зар Жералдина није анђео“ од Х. Јараја на новој позорници, позоришни критичар г. Др. Ранко Младеновић у „Времену“ пише:

Неглиџирана комедија јавља се као последица расположења публике, оне свакодневне публике, која у својим вечерњим забавама хоће смех. Тај смех не потиче само из грленог тона гласа, већ непосредно из срца. То је изазвало померање комедијиног склопа, који са свог психолошког акцента прелази у ра-

финирану иронију, а одатле на дијалошке духовитости. Водвиљ, шаблонизiran после рата, није задовољавао више линију, која га омогућује на бољим позорницама. Булеваризирани мотиви учинили су своје, и застали у својим дречећим ефектима, укочили су се у карикатуре нарави. Избила је маска на глумачким лицима, и то је довело до пресићености једног жанра. Ништа није горе по публику, него када она у току сценске игре, унапред већ наслућује шта следује у заплету комада. Она на тај начин више и не комбинује, већ погађа. На том погађању утркивала се до недавно

НАЈСЕНЗАЦИОНАЛНИЈА НОВОСТ

„MATITE“

ПУДЕР ЗА ЛЕПОТУ
БЕЗ ТАЛКА ОД

L. T. PIVER
P A R I S

осигуруја савршену
кадиленост тена
Продаје се у свима
бољим парфиме-
ријским радњама

публика забавно, и налазила баш у томе пријатно разоноћење. Али засићеност у комици значи застој. Париски мелодрамски писци осетивши то, први су скренули с пута. Ако се остави по страни лукративна страна тога скретања, запажа се једна искључиво бинска добит, која није високог порекла, али изазива несумњиво голицање публике. Мотиви су „неглиџирани“ на својствен начин. Приступа се инсценацији еротике, али не више у скројеном облику исмејавања конвенционалног морала, већ у негирању друштвених калупа у односу на брачну заједницу, и то са обрнуте полазне тачке. Комедија почиње онде, где и инстинкт. Ако инстинкт сам по себи поставља мотив без инаквог устручавања, онда из те нескрупуле одмах израсте радозналост публике. Управо, рукавица се навуче наопако, и ствар почне сасвим логично!

На тај начин неглиџирана комедија дошла је до своје „обрнуте медаље“, и до своје парадоксалне занимљивости. Створен је на тај начин један лаки, флуидни и раздрагани цинизам, који је у духовитом склопу комедије — атракција за публику, у пркос сваког нарогушеног става према њој...

Лаки репертоар има увек своје педестопроцентно поравнање са публиком. Тога је било у свима његовим фазама, тога има и данас. Он се гледа са пасијом баш онда, када се најмање претпоставља. Случај Ханса Јураја, бечког глумца и писца, није усамљен. У доба поплаве скицирања многих данашњих монденских карактеристика, његов комад о жени која кроз враголасто флертована ипак добија титулу анђела, несумњиво одскоче од безбројних ревијалних покуса. Писац је, пред публиком, отворио једну

БИЛИЈАР-САЛА „КАСИНА“

Теразије 21, улаз поред биоскоп. касе; отворено од 9 h пре подне; располаже са 6 прецизних билијара светског гласа; лопте од праве слонове кости; уредни такови од првокласног квалитета. Сепаратна одлења за бриј. шах и домине.

своју шатулу са играчкама. Играчке су живе, кокетне и уједно пикантне. Он их не навија да вештачки говоре. Оне се природно крећу у салону, и доживљају међусобне односе скоро екстравагантно на париски начин, који буржујску интимну етикецију отмено разголићује. Бечки писац се „паризира“ успешно, путем лектире и сопственог бинског искуства. Лаки репертоар Јарајевим комадом добија оправдање код публике, која смех претпоставља свакој другој позоришној преокупацији. Навика је бржа и од рампе, јер стиче до инстинкта пре него критичка. У томе је практично преимућство ове прве забавне премијере у позоришту „Луксор“, као новоотворене, друге куће Народног позоришта, предодређене за лакши програм.

Весела игра коју Јарај пружа пу-

блици има унутрашњу сценску фигуру. Личности са париским именима и манирима, чине, својим заједницом један мали сценски мозаик. По томе мозаику шетају два брачна пара, од којих је један већ егзалиран једноликим брачним нормама, а други је на путу да то буде.

Ведрина духа ниже се из сцене у сцену. Спремност писца у наслону на обрнуту логику ствари, жива је и неусиљена. Та неусиљеност загреје публику, особито кроз други чин, у коме комични сусрети између личности иду до пароксизма. Најзад писац ствара и аксиому: како се анђели понашају на небу, то се не зна; али кад сиђу на земљу, онда се понашају свакако овако као Жералдина...

Конверзија је у овом лаком комаду платформа за глуму.

Чујени диригент Фриц Буш о квалитету оперске уметности

Има добрих, осредњих и слабих оперских представа — вели Фриц Буш. Али за заиста дobre оперске представе, има и велике публике, али само за добре. У свакодневном репертоарском послу, заиста треба замашног труда, да би се оперска премијера попела на ону висину, која обухвата све снаге, и као таква се држи. Никада се несме испустити из вида основни императив, а то је квалитет оперске уметности. Оно што су генерације у томе погледу зидале, и то са ретком савешћу, не може се уништити неким спољним узроцима, као што су умањавање уметничког или техничког

персонала. Мора се понова све сјединити у интересу постигнућа уметничког квалитета при извођењу опере. Чак, није потребно давати свакога дана оперу, већ највише три до четири пута недељно; остало време у главном треба употребити на пробе такве врсте, којом ће се постићи највиши степен каквоће у интерпретацији опере.

Три или четири оперске представе преко недеље, са распроданим улазницама и пуном кућом, боље су и за позоришне финансије, него седам оперских представа преко недеље са неједнаком посетом и резултатом за касу. Једна слаба опер-

ска представа шкоди угледу позорнице више, него десет добрих представа. Умањавањем броја оперских представа преко недеље, подиже се у ствари квалитет оперског репертоара.

У колико се то може постићи под данашњим приликама, кад постоји криза, на пракси се то показује. Да ли може да постоји криза опере, то се може утврдити тек ако прође економска криза у свету.

Никада — завршава Фриц Буш — не могу да верујем у стварну уметничку кризу. Може бити оправдана извесна повремена депресија. Али за добар квалитет у уметности увек се пробуди нови дух и нов интерес.

Менаџери, глумци И КРИТИЧАРИ

Једна позоришна анкета у Енглеској

У листу *The literary digest* недавно се развила читава анкета о односу између менаџера, т. ј. позоришних организатора, глумаца и позоришних критичара. Систем менаџера није према тој анкети погодан, али је свемоћан. Менаџери изазивају често неспоразуме између глумаца и критичара.

На све то одговорио је лист *Equitii*, као званични представник глумачких организација. У том одговору приказују се „драмски критичари виђени очима глумаца“. Критичар је — вели се у томе одговору — учињен неопходним баш од стране самих менаџера, који спремају представу.

У теорији, а често и у пракси, позоришни критичар је експерт-посматрач, који нема других веза са

стварју, сем што има да пружи извештај о ономе што је видео. Он је непристрасни оцењивач, коме се публика обраћа за обавештење у погледу вредности робе за коју има да плати пре него што је види. Због тога се указује потреба у извесним приликама да позоришни критичари опробају свој суд, да ли је, или да ли се није један глумац уживео у могућности своје улоге, или да ли је остао на висини својих ранијих боћања, која је као глумац већ дао.

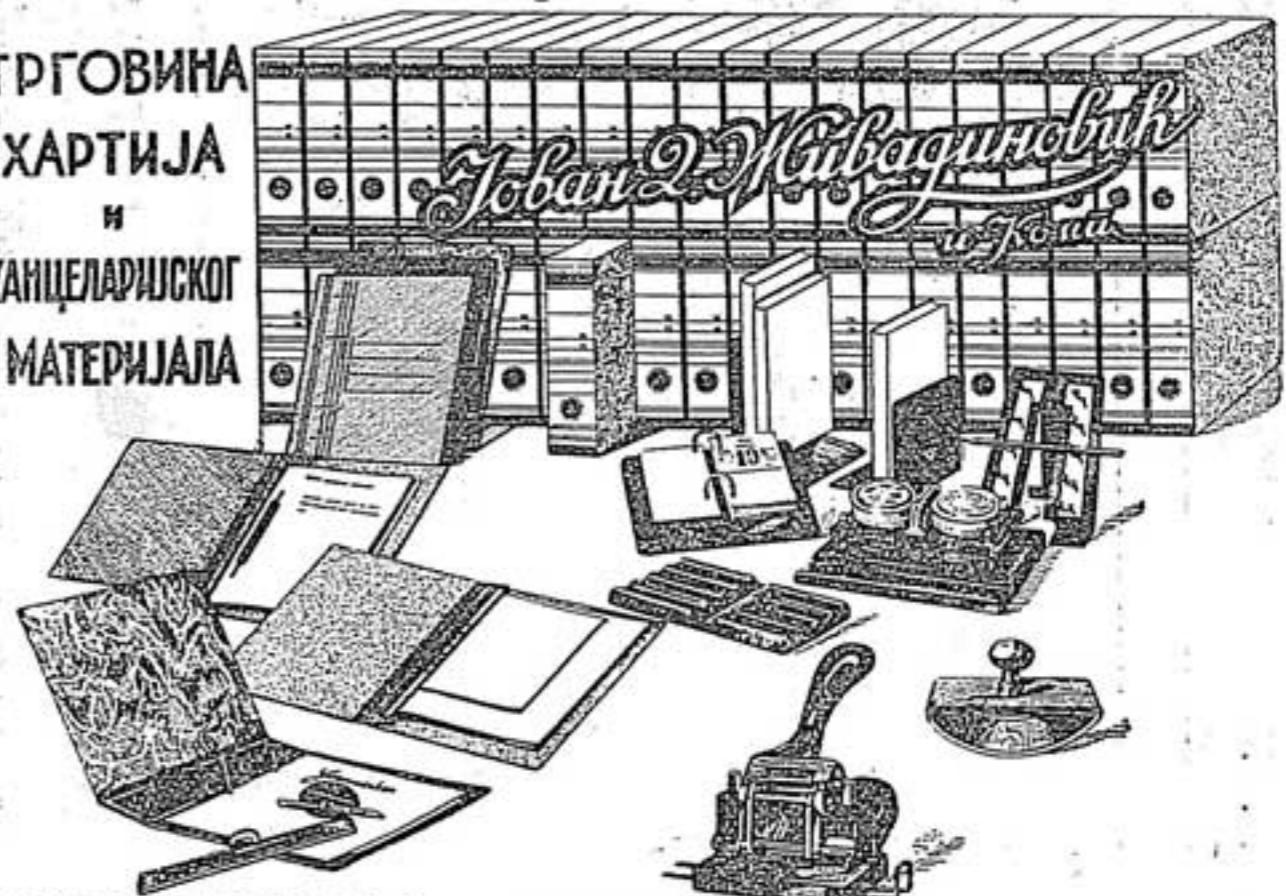
Потпуно се схвата, да би захтев, да критичар рефирише само о ономе што је за похвалу у комаду или извођењу представе — брзо умањио вредност комплимената, које би критичар у истини имао да каже. Он мора да учини да његови читаоци осете да је онолико похвале, колико је дато — заиста заслужено, и да има да буде заслужено. Али, да се исправе заблуде — коче менаџери зато што све држе у рукама. Они су у великом броју слушајева створили методу критике на тај начин, што цитирају у рекламима она имена критичара, који им се свиђају. Тиме могу да одузму репутацију, али не онима који им се не свиђају, већ онима који искоришћују позориште као средство у многе сврхе; они то могу ако буду прелазили ћутке преко њих.

На све ово, у листу „Херолд Трибјун“ позоришни критичар Перси Гамонд одговара и допуњује глумачко гледиште, на рачун менаџера, закључујући духовито, да менаџери могу критичаре да искључе, да не посећују представе. Али, ови, на жалост ту повластицу не примењују, што није кривица критичара...

Власник и уредник: Ср. Ил. Обрадовић — Штампа „Планета“, Ускоква 6

ТРГОВИНА ХАРТИЈА И КАНЦЕЛАРИЈСКОГ МАТЕРИЈАЛА

УЗУН МИРКОВА 4
Палата Аеро Клуба

БЕОГРАД

Телеф. 24-992

● Предувеће
● за израду
● кофера и
● торбарских
● израђевина

Милан Ј. Стојановић и Ко.
БЕОГРАД, ПРЕСТОЛОНАСЛЕДНИКОВ ТРГ (ТЕРАЗИЈЕ) 38, Т. 25064
ПОЕНКАРЕОВА 2 ПАЛАТА ЈУГОБАНКЕ

РАСПОЛОЖЕЊЕ
У КУЋИ СТВОРИЋЕТЕ
ПРОВОКЛАСНИМ ВИНОМ

292418
телеф.

из Шајкачума
ГЛАВНОГ САВЕЗА СРПСКИХ
ЗЕМЉОРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА
Франко Јаковића ул. 15

Бесплатно достављање у стан преко 5 флаша.

„РАДИО БЕОГРАД“

је најпопуларнији часопис
за радиофонију а троме-
сечна претплата 35 динара